HET KASBOEKJE

DOOR
CISSY VAN MARXVELDT.

Ze zat voor het raam, en de schemering die langzaam de hoeken der kamer vulde, deed alleen haar gezicht nog vaag uitkomen tegen de hooge leuning van de stoel. Ze keek naar buiten, de lange, rechte laan af, maar het werd haar niet bewust dat ze zelfs de duisternis buiten niet zag. Hoe lang ze zoo zat — ze wist het niet. Toen een auto de laan inzwenkte en met een schorren schreeuw van de claxon haar huis voorbij zwiepte, trok ze pijnlijk haar wenkbrauwen samen.

Ze zag opeens de duistere kamer met de schimmige hoeken, en de zwartheid buiten, die zich tegen het raam aandrukte. Ze stond op, en langzaam, zooals al haar bewegingen waren, liep ze naar de deur en draaide het knopje om van het electrisch licht. Vijf uur pas, nog anderhalf uur voor Johan thuis kwam. Wat moest ze doen — al dien tijd ? Ze kon een brief schrijven aan George, haar jongen, die buiten logeerde bij een vriendje. Waarom had ze George laten gaan, die anders vroolijk en druk door de gangen rende en in de kamers een tafeltje omgooide of een stoel, of een antiek vaasje brak of tegen de piano bonsde ? Omdat hij gezegd had : „Hè toe Moeder, 't is hier zoo saai, ik heb hier net niets aan mijn heele vacantie." En nu was ze al een week alleen met Johan... en nog anderhalve week zou ze alleen zijn... met Johan.....

Ze ging zitten voor haar schrijfbureaut e, dat in een hoek van de kamer stond, en ze liet het licht gloeien in het zakelijke, kleine bureaulampje, dat vrouwelijk een zachtlila kapje droeg. Uit haar schrijfmap trok ze papier en een envelop en ze moest lang zinnen voor ze den datum wist. Toen schreef ze langzaam, met groote letters : Mijn lieve jongen.

Ze keek naar den aanhef, alsof het iets vreemd was, wat ze geschreven had. Mijn lieve jongen ..... dat was George, waarvan ze in een afgesloten la van haar bureau een haarlok had liggen en een scheefgeloopen viltschoentje. Een haarlok en een viltschoentje, en zijn eerste truitje. Haar gedachten bleven hardnekkig dwalen om dat kleine, poppige kleedingstukje met het rose lintje geregen door de hals — zóo hardnekkig, dat ze aan haar sleutelring den sleutel zocht, die paste op de afgesloten la. Het slot knarste... de la was in lang niet open geweest. Maar als ze de la voor zich had staan op 't bureau, dan grepen haar handen niet naar de schatten van vroeger, die netjes lagen opgeborgen in vloeipapier. Over het truitje heen strekte haar arm naar een dik, bruin boekje, dat heel achterin tegen een hoek gedrukt lag alsof het was neergegooid om daar achteloos te blijven liggen. Nu had ze het boekje, waarvan een punt omkrulde, en een punt was afgesleten, voor zich, en ze tuurde op het etiket, waarop met verbleekte letters stond : Kasboek.

Haar gedachten sprongen tien jaar terug — was het tien jaar geleden, dat Johan een week na hun trouwen thuis kwam met het bruine boekje, en zei : „Daar ga ik nu al m'n uitgaven in opschrijven, Georgientje. . . . ?" Tien jaar. . . . het leek zooveel langer. . . .

Het boekje was bijna volgeschreven, het eindigde abrupt met een bedrag van een paar gulden. Toen was Johan bij zijn Oom in zaken gekomen, en was het bruine kasboekje niet meer noodig geweest. En zij. . . . ze wilde wel, dat het nóg noodig was.

Ze sloeg de eerste bladzijden om — elken avond had Johan zijn kas opgemaakt, en dan had ze bij hem op de leuning van zijn stoel gezeten, en meegerekend, opgeteld, afgetrokken. En kinderlijk blij was ze geweest, als het bedrag klopte.

Hier stond op den eerste der maand : een tuiltje viooltjes. Dat stond ook op den volgenden eerste en den daarop volgende en zoo het heele kasboek door. Wat was dat ééne tuiltje viooltjes, eens in de maand een kostbaar bezit geweest. Rijker en liever en veel dierbaarder dan de groote dure bouquet, die nu van den bloemist bezorgd werd, als ze jarig was, of gasten wachtte. En Johan noemde die twee jaar van het kasboek hun „arme tijd".

Ze sloeg de bladen om, en overal woei een geur van herinnering haar tegen. 5 Mei — toen waren ze naar buiten geweest, samen, een langen, langen dag. En door de bosschen hadden ze gedwaald, en in een boerenherberg koffiegedronken, en 's avonds waren ze hand in hand dwars door een veld met „verboden toegang" weer naar den trein gehold. En in den trein hadden ze, alleen in de coupé, hun kas opgemaakt. Ze hadden een kwartje minder uitgegeven dan „mocht". Maar voor dat kwartje hadden ze 's avonds vanie jesprits gekocht. Ja daar stonden ze nog: 5 Mei, een ons koekjes. Ze bladerde verder, er kwamen veel gewone dagen met heel gewone uitgaven, sigaren, tram, postzegels, vulpen gemaakt — en zoo meer. Ook keerden periodiek en nauwkeurig terug bedelaar en orgelman. Maar dan kwam er een dag met een luxe-uitgaaf van druiven. . . . Ze streek over haar voorhoofd. Toen was ze ziek geweest, naar en duizelig geworden aan het ontbijt, en hij had haar verzorgd als een moeder. 's Middags was hij thuis gekomen met druiven, waarnaar ze aldoor stil had liggen verlangen. Wat was hij goed geweest. . . . . Zoo lief en goed. Dan kwamen weer dagen van versnaperingen, een perzik, appels, een mandje met aardbeien. Dat was in den tijd, toen George geboren moest worden. Ze zag zich nog zitten 's avonds voor het raam in den grooten stoel, en Johan dicht bij haar, vroolijk en schertse d als ze down was of angstig, rust gevend door een zacht streelen van haar voorhoofd, door den druk van zijn ferme handen. Hier stond klein en benepen. . . . geleend van oom Johan honderd gulden — hun arme tijd. Was George toen niet geboren ? Ja, den derden Februari — auto dokter f 2.75.

„Maar Johan," had ze gezegd, „hoe kon je, en met die schuld aan Oom ?" „Hoe ik kon ? O, ik kon nog veel, veel meer," en hij had gelachen en gekeken naar het kleine, roode gezichtje van hun jongen in de wieg.

Een week daarna kwam hij luidruchtig vertellen, dat hij geslaagd was met een avondkantoor. „Alleen maar om de schuld van oom gauwer af te betalen Georgientje." Doch toen de schuld van oom na vijf maanden was afbetaald, bleef hij 's avonds naar kantoor gaan. „Voor jou en den jongen. 't Is me zooveel waard, eens wat extra's te kunnen koopen." Ze wees blij met haar vinger — Augustus — toen waren ze een weekje en pension geweest — September — een schouwburgavond, en dan kwamen weer vele, vele dagen met uitgaven als : een tasch voor Georgine, een pop voor den boy — dat was dat elastieken popje geweest, waarvan baby-George het fluitje bijna had ingeslikt, een muziekstuk voor Georgine, een paplepel voor den boy. De groote paplepel, waar George nu nog mee at. Wat was hij hartelijk en zorgzaam geweest. . . Johan. . . .

Dan kwam er weer 3 Februari. . . een Teddy-beer voor den jarigen boy. Die eerste verjaardag van hun jongen, wat een vreugdedag was dat geweest. . . . Dan volgden nog een paar trammetjes, scheermes laten aanzetten — en dan eindigde het boek abrupt. Dat was de tijd toen Oom Johan hem in zijn zaak had opgenomen, en hij handelsman was geworden. Al zijn krachten en werklust en energie had hij gegeven aan de zaak, die rijker en bloeiender geworden was. Dat was het einde van hun armen tijd geweest. Ze streek zacht over de laatst-beschreven bladzij. Het einde van hun armen tijd. . . .

Er lagen ruim acht jaar tusschen dien armen tijd en nu ; acht lange jaren, die Johan en haar van elkaar verwijderd hadden door hun rijkdom. Zij was dezelfde gebleven, dacht ze, en Johan was veranderd. . . . óf, was zij misschien ook veranderd ? Maar als hij nu straks zou thuis komen, dan zou ze vroolijk zijn aan tafel, en dan na den eten, als hij zijn sigaar rookte, zou ze het kasboek gaan halen, en veel zou ze kunnen zeggen over den ouden tijd.

Als ze zich eens heelemaal uitsprak tegen Johan, zich opheffend uit haar geslotenheid ? Zouden dan al die lieve, lieve herinneringen van vroeger geen waarde meer hebben voor hem ?. . . Als zij — als zij dan ook weer zou trachten te worden als vroeger. . . .

En als hun jongen dan weer om hen heen was, het was of in haar ooren weerklonk de bons, waarmee hij altijd de buitendeur dichtgooide, dan zou hij vroolijke gezichten zien en niet meer weg willen gaan, omdat het thuis „zoo saai was". Er kwam een schittering in haar oogen, ze zou zich kleeden gaan — voor straks. Zou ze hem nog tegemoet kunnen gaan als vroeger. . . . .

Er werd aan de deur geklopt. „Ja," zei ze, nog wat afwezig.

Het meisje kwam binnen : „Mevrouw, Mijnheer heeft net getelefoneerd, dat Mijnheer niet thuis komt dineeren."

„Niet komt dineeren ?" herhaalde ze.

„Nee Mevrouw."

„Heeft Mijnheer anders niets gezegd ?" vroeg ze.

„Nee Mevrouw."

De woorden, of hij niet eens naar haar gevraagd had, drong ze terug. Omdat ze van het meisje geen ontkenning kon hooren.

„'t Is goed Marie," zei ze. De deur werd zacht dichtgetrokken.

Toen legde ze het kasboekje, dat ze nog in de hand had, weer weg in de la, heel achteraf in een hoekje, en langzaam draaide ze den sleutel om in het slot.

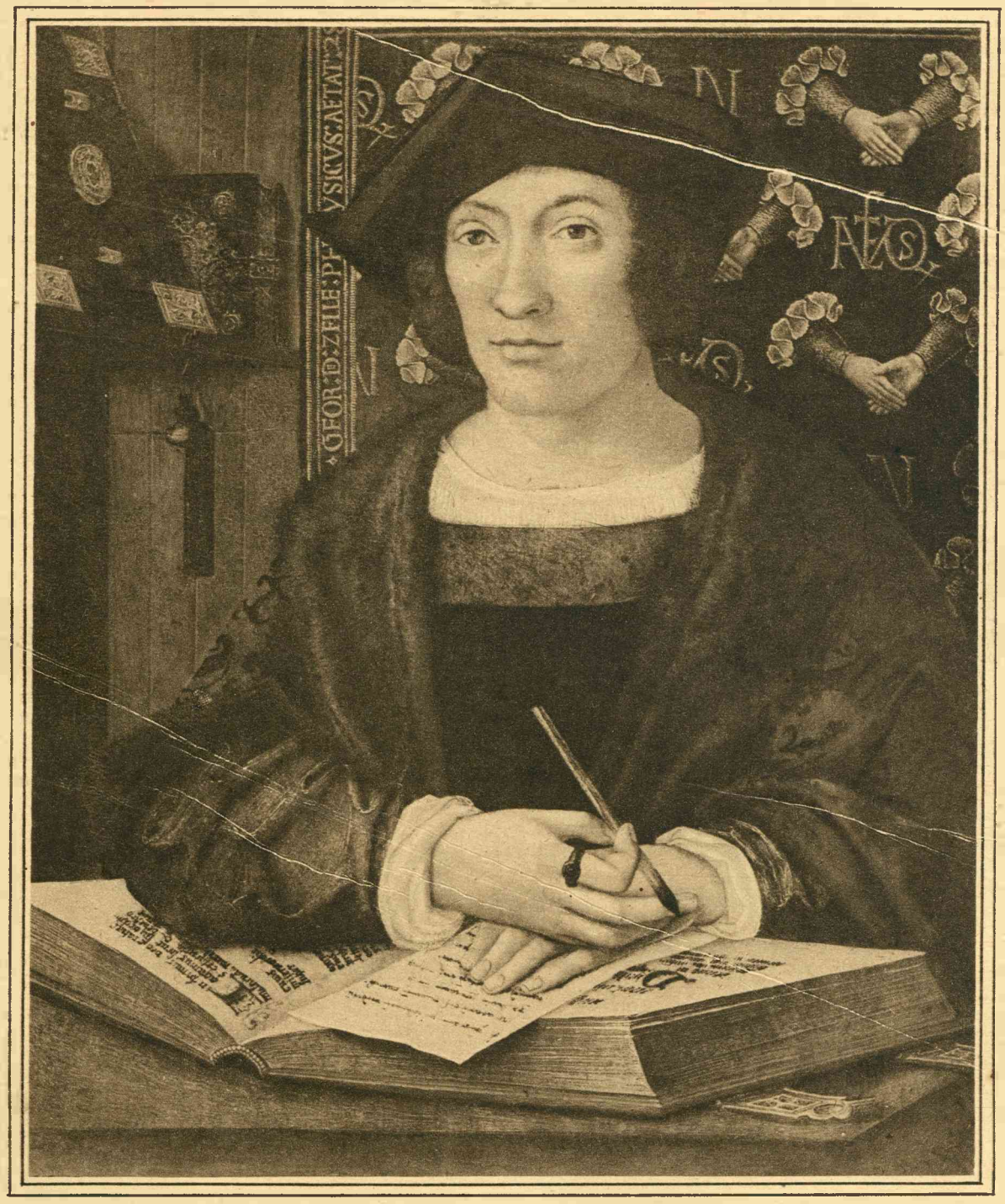

BAREND VAN ORLEY — PORTRET VAN DOCTER ZELLE.

Barend van Orley, ook wel genoemd Barend van Brussel, werd omstreeks 1470 in die stad geboren. Hij was een der verdienstelijkste schilders aan het hof van Karel V.